Załącznik
do Uchwały Nr V/21/2015
Rady Powiatu Leżajskiego
z dnia 29 stycznia 2015 r.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE LEŻAJSKIM NA LATA 2011-2016

Leżajsk, czerwiec 2011 r.

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	s. 3
II.	Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	s. 4
III.	Podstawy prawne dotyczące przemocy w rodzinie i inne dokumenty	s. 8
IV.	Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w województwie podkarpackim	s. 10
V.	Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie leżajskim	s. 12
VI.	Cele Programu i ich realizacja	s. 15
VII.	Obszary działań	s. 23
VIII.	Odbiorcy Programu	s. 23
IX.	Realizatorzy Programu	s. 23
X.	Finansowanie Programu	s. 24
XI.	Monitorowanie i sprawozdawczość realizacji Programu	s. 24
XII.	Zakończenie	s. 25

I. WSTĘP

Każdy człowiek, niezależnie od wieku, płci, stanu zdrowia, pochodzenia czy wyznania, ma prawo do godności, wolności i bezpieczeństwa osobistego, poszanowania własnej osoby, indywidualności, nieskrępowanego rozwoju oraz realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Powyższe prawa są łamane m.in. poprzez występujące zjawisko przemocy w rodzinie. Początkowo marginalizowany, problem ten od kilkunastu lat coraz bardziej przebija się do świadomości społecznej. Powstają nie tylko specjalistyczne programy z nim związane, tak w skali Europejskiej, jak również krajowej czy samorządowej, ale przede wszystkim tworzona jest różnorodna sieć wparcia i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Przemoc w rodzinie definiowana jest jako „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób w rodzinie, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób nią dotkniętych". Przemoc w rodzinie występuje we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od miejsca zamieszkania, poziomu wykształcenia, pozycji zawodowej czy sytuacji materialnej.

Próbą podjęcia celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w naszym kraju jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) wraz z jej istotną nowelizacją z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842). Ustawa ta została uchwalona w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków tejże przemocy. Działaniom w tym zakresie nadano ramy prawne, podnosząc tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. W realizację działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy jej ofiarom obecnie angażuje się coraz więcej profesjonalistów i wolontariuszy, instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych.

Preambuła znowelizowanej ustawy stwierdza, że: „przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności". Dlatego też w swym art. 6 ustawa nakłada zarówno na administrację rządową, jak i samorządy wszystkich szczebli podjęcie i prowadzenie działań mających na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Do zadań nałożonych na samorząd powiatowych należy m.in. *opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie* (art. 6 ust. 3 pkt 1). Niniejszy Program stanowi realizację powyższego zadania.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Rodzina stanowi unikalny i dynamiczny system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, którymi są wszyscy jej członkowie. Jako najmniejszej grupie społecznej przypisuje się spełnienie różnorodnych funkcji. Jak podaje M. Ziemska są nimi: prokreatywna, usługowo – opiekuńczo, socjologiczna i psychologiczna. Miarą funkcjonalności rodziny jest między innymi zapewnienie wszystkim jej członkom możliwość życia i rozwoju, rozwoju poczucia własnego „ja" i tożsamości dziecka, zaspokojenie bliskich więzi z innymi oraz jasna struktura władzy i sprawiedliwy podział obowiązków. W przepadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych jej funkcji. Relacje wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły. Szczególną sytuacją w której łamane są podstawowe zasady funkcjonowania rodziny jest przemoc.

Istnieje wiele definicji przemocy w rodzinie. Wszystkie podkreślają takie elementy jak:

- działanie zamierzone, intencjonalne, świadome
- przewagę sił ze strony agresora
- intencją działania jest wyrządzenie komuś krzywdy
- wywołuje cierpienie i szkody
- działanie skierowane przeciwko jakiemuś członkowi rodziny
- przemoc wykracza poza społeczne normy, zasady relacji międzyludzkich

Jednym z terminów określających przemoc w rodzinie jest termin „przemoc domowa", który oznacza każde działanie jednego z członków rodziny lub zaniedbanie, które zagrażają życiu, cielesnej i psychicznej integralności lub wolności innego członka tej samej rodziny, bądź poważnie szkodzą rozwojowi jej osobowości.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- przemoc **fizyczna** - niesie ze sobą zawsze ryzyko uszkodzenia ciała a nawet utraty życia. Popychanie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie otwartą ręką i pięścią, kapanie, szczypanie, gryzienie i inne. Przemoc fizyczna może być:

  - czynna - faktyczne używanie siły w celu osiągnięcia czegoś lub tylko wyrządzenia krzywdy

  - bierna – wszelkiego rodzaju zaniedbania, celowe pozbawianie pożywienia, ograniczanie podstawowych praw, brak opieki wobec dzieci, starszych, niepełnosprawnych

- przemoc **psychiczna -** to posunięcie mające na celu pozbawienie ofiary zaufania do siebie samej tak, aby czuła się samotna i zależna od agresora. Najczęściej są to groźby, upokorzenie, zastraszanie poniżanie oraz szantaż emocjonalny. Sprawca wmawia osobie chorobę psychiczną, odmawia miłości, manipuluje poczuciem winy.

- przemoc **seksualna** – to wymuszenie pożycia seksualnego, aktywności seksualnej, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia, gwałt.
- przemoc **ekonomiczna** - to zabieranie zarobionych pieniędzy, odmawianie możliwości pracy, brak zaspokojenia potrzeb materialnych, kontrola wydawania pieniędzy.

Aby lepiej zrozumieć zjawisko przemocy w rodzinie należy również rozważaniami objąć inne aspekty przemocy. J. Mellibruda wyróżnia dwie jej formy, tzw. typy przemocy wewnątrzrodzinnej**:**

- Przemoc **gorąca** – u jej podstaw tej przemocy leży furia rodząca się z frustraci i poczucia niemocy. Przejawia się ona w postaci napadów furii, złości, wyładowań emocjonalnych. Jest to przemoc naładowana złością, agresją, gniewem, występująca zwykle w afekcie. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji (krzyki, gwałtowne zadawanie bólu, wyzwiska). Ten typ przemoc jest najbardziej zauważalny, zazwyczaj pojawia się szybko i równie szybko zanika.

- Przemoc **chłodna -** jest ona najczęściej dokonywana z premedytacją, ma swój konkretny cel, człowiek stosujący przemoc realizuje swój wcześniej zaplanowany scenariusz. Rozwija się przeważnie na gruncie autorytarnych modeli współżycia między ludźmi i kierowania nimi. Jest to zazwyczaj proces pozbawiony silnych i gwałtownych emocji. Jak wywodzi się z nazwy, ma ona źródło w emocjonalnym chłodzie i spokoju. Emocje są mocno trzymane na uwięzi, kontrolowane oraz tłumione. Najczęściej sprawca ingeruje w psychikę ofiary, naruszając jej wewnętrzną stabilność i integrację, przyczyniając się do rozbicia emocjonalnego, wycieńczenia i poczucia bezsilności. Często taką formę przybierają surowe metody wychowawcze, które dodatkowo mają silne poparcie otoczenia, są uwarunkowane kulturowo. Sprawcy mają wówczas wytłumaczenie dla stosowania przez nich tego rodzaju przemocy.

Przemoc w rodzinie niesie za sobą poważane konsekwencje dla wszystkich jej członków. Doznana przemoc powoduje poczucie odizolowania, osamotnienia, zostają zerwane relacje rodzinne oraz przyjaźnie. Ofiara ma poczucie porzucenia i pozostawienia całkiem sobie. Pomiędzy sprawcą a ofiarą tworzy się więź traumatyczna przebiegająca w sekwencji: terror, izolacja, infantylizm, zaprzeczanie, wdzięczność, przywiązanie. Sprawca przemocy zniechęca do kontaktów z innymi, często upokarza w towarzystwie znajomych. Ofiara ma poczucie ciągłego kontrolowania tego, co robi, z kim się spotyka. Zachowanie ofiary często bywa niezrozumiałe, rodzi się w niej poczucie wdzięczności za to, czego sprawca nie zrobił a mógł zrobić w danej sytuacji.

Zjawisko występowania przemocy w rodzinie w naszym kraju przedstawiają m.in. wyniki badań, które przeprowadził TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej[1] Najważniejsze wyniki i wnioski są następujące:

1. Opinie o rozpowszechnieniu i znajomości rodzin z problemem przemocy w rodzinie:

- Problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie. Z uzyskanych wypowiedzi wynika, że dotyczy on średnio około połowy rodzin.

[1] Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków w występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie. Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

- Prawie dwie trzecie (64%) Polaków zna w swoim otoczeniu, sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszeli lub wiedzą, że dochodzi w nich do różnych form przemocy.
- Wśród znanych sobie rodzin, najczęściej Polacy dostrzegają występowanie przemocy psychicznej (52% respondentów stwierdziło, że znają takie rodziny, w których dochodzi do przemocy psychicznej) oraz fizycznej (44%).
- Przypadki przemocy ekonomicznej (26%) oraz w szczególności seksualnej (9%) znane są mniejszej liczbie osób, być może dlatego, że są one łatwiejsze do ukrycia, być może rzeczywiście występują rzadziej; nie wykluczone też, że ma to też związek z wiedzą na temat tych form przemocy i brakiem umiejętności identyfikowania symptomów świadczących o przemocy ekonomicznej i seksualnej.

2. Występowania zjawiska przemocy w rodzinie według ofiar, sprawców i świadków:

- Kiedykolwiek jakiejkolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%).
- Najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy jest przemoc psychiczna (31%). Rzadziej badani doświadczali przemocy fizycznej (17%), ekonomicznej (8%) oraz seksualnej (3%).
- Ogólnie ponad dwie piąte (42%) Polaków zamieszkuje lub zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą przemocy, jej sprawcą lub świadkiem stosowania jej wobec innego członka rodziny).
- Doświadczanie przemocy w rodzinie wpływa na jej stosowanie wobec członków rodziny – 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy.

3. Przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu:

- Spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach - 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wypływem alkoholu.
- Według ofiar, zdarzało się, że sprawcy byli pod wpływem alkoholu w 46% przypadków przemocy fizycznej, 45% przemocy psychicznej, 40% przemocy seksualnej oraz 38% przemocy ekonomicznej

3. Korzystanie z pomocy różnych instytucji i organizacji oraz ocena ich skuteczności:

- Poziom korzystania z pomocy rodzin dotkniętych przemocą jest bardzo niewielki – korzystała z niej jedynie co piąta rodzina (21%).
- Z pomocy korzystają najczęściej rodziny, w których występują przemoc fizyczna (20%) i psychiczna (19%), a rzadziej te dotknięte przemocą seksualną (17%) i ekonomiczną (14%).
- Otrzymana pomoc jest na ogół oceniana jako przynajmniej częściowo skuteczna – najbardziej w przypadku przemocy seksualnej (79%), najmniej – przemocy ekonomicznej (67%).

4. Postawy wobec stereotypów:

- Polacy w większości nie zgadzają się ze szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie, jednak niepokoi mimo wszystko stosunkowo wysoki poziom poparcia dla niektórych z nich.
- Wciąż pokutuje w społeczeństwie przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację (49%), co może wpływać na obojętność wobec przypadków przemocy w rodzinie obserwowanych w otoczeniu.
- Częste jest zrzucanie na ofiary odpowiedzialności za doświadczaną przemoc – co czwarta osoba sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany (24%), tyle samo uważa, że strach przed poruszaniem pewnych problemów w rozmowie z mężem jest problemem żony.
- Wciąż znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie: obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%). Powodem do niepokoju mogą być dopiero siniaki i rany na ciele ofiary (16%), a więc przemoc kojarzy się przede wszystkim z przemocą fizyczną.
- Dość niska jest świadomość tego, jak może przejawiać się przemoc ekonomiczna – co trzeci Polak (34%) wydzielanie pieniędzy i kontrolowanie wydatków współmałżonka uważa za przejaw gospodarności.

Opisane powyżej formy, mechanizmy, skutki, jak i występujące jeszcze niewłaściwe postawy wobec przemocy w rodzinie każą w jednoznaczny sposób jej się przeciwstawiać. Nie ulega bowiem wątpliwości, że ofiara nią dotknięta nie tylko nie posiada właściwych warunków rozwoju, ale łamane są jej wszelkie prawa, a niejednokrotnie stoi ona w obliczu zagrożenia własnego zdrowia i życia.

III. PODSTAWY PRAWNE DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE I INNE DOKUMENTY

Problematyka przemocy w rodzinie uregulowana jest w różnego rodzaju dokumentach, zarówno o charakterze prawnym, jak i dokumentach programowych (strategie, programy).

I. Dokumenty międzynarodowe:

1. Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 r.

2. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 r.

3. Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet.

4. Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet

II. Krajowe akty prawne:

1. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)

2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (j.t. Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.).

3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.).

5. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.).

6. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (j.t. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.).

7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

III. Inne dokumenty:

1. Strategia polityki społecznej na lata 2007 – 2013.

2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010 – 2013.

3. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiazywania Problemów Alkoholowych na lata 2007 – 2013.

4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Leżajskim na lata 2008-2020.

Art. 6 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842) określa zadania nałożone na powiaty w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:
1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności (art. 6 ust. 4 ustawy):
1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ponadto art. 7 pkt 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) stanowi, iż: *„Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu przemocy w rodzinie”.*

IV. POMOC OFIAROM PRZEMOCY W RODZINIE W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w skali województwa prowadzona jest przez szereg instytucji i służb, do których należą:

- policja
- służba zdrowia
- ośrodki pomocy społecznej
- powiatowe centra pomocy rodzinie
- specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
- ośrodki interwencji kryzysowej
- punkty interwencji kryzysowej.

Powyższe instytucje i służby udzielają pomocy m.in. w zakresie: bezpieczeństwa, pomocy medycznej, poradnictwa, pomocy prawnej oraz socjalnej, wsparcia i poradnictwa psychologicznego, terapii indywidualnej, prowadzenia grup terapeutycznych oraz grup wsparcia, konsultacji, schronienia, prowadzenia telefonów zaufania.

Ponadto w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie działają organizacje pozarządowe, świadczące najczęściej usługi doradcze, pomoc psychologiczną i prawną. Działalność organizacji stanowi niezbędne uzupełnienie działalności państwa oraz samorządów terytorialnych w tym zakresie.

Najliczniejszą sieć instytucji pomocowych w Województwie Podkarpackim stanowią ośrodki pomocy społecznej, których jest 159. Stanowią one niejednokrotnie instytucje „pierwszego kontaktu" do których zgłaszają się osoby chcące uzyskać pomoc. Ośrodki pomocy społecznej udzielają przede wszystkim pomocy socjalnej, prowadzą poradnictwo prawne i interwencję, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, wreszcie tworzą zespoły interdyscyplinarne.

W miastach powiatowych działają powiatowe centra pomocy społecznej, świadczące szerszą pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, szczególnie w formie: porad prawnych, pomocy psychologicznej, różnorodnych form terapii, prowadzenia ośrodków i punktów interwencji kryzysowej z miejscami dla ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenia telefonów zaufania oraz programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. Obecnie w Województwie Podkarpackim działa 14 ośrodków interwencji kryzysowej, spośród których 10 posiada miejsca hostelowe oraz 50 punktów interwencji kryzysowej. Ośrodki interwencji kryzysowej znajdują się w powiatach: rzeszowskim (1 w ziemskim i 1 w grodzkim), krośnieńskim, dębickim, jasielskim, kolbuszowskim, leżajskim, łańcuckim, ropczycko-sędziszowskim, stalowowolskim, strzyżowskim, niżańskim, bieszczadzkim oraz lubaczowskim.

Działalność ośrodków interwencji kryzysowej uzupełniają punkty interwencji kryzysowej, które udzielają bieżącej pomocy psychologicznej i prawnej, współpracują z innymi instytucjami działającymi w obszarze przemocy w rodzinie, informują

o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy. Obecnie w województwie podkarpackim funkcjonuje 50 punktów, z których najwięcej – po pięć – znajduje się w powiatach: krośnieńskim, przemyskim i sanockim. Po cztery punkty mają powiaty: mielecki, przeworski oraz rzeszowski. Trzy punkty znajdują się w powiatach: bieszczadzkim i jasielskim, zaś dwa w powiatach: brzozowskim, dębickim, niżańskim oraz stalowowolskim. Jeden punkt znajduje się w powiatach: ropczyckim, jarosławskim i łańcuckim.

Ważnym elementem systemu wsparcia oraz pomocy ofiarom przemocy w rodzinie są specjalistyczne ośrodki wsparcia. Ośrodki te dysponują miejscami noclegowymi, a prowadzona przez nie działalność ma charakter interwencyjny oraz terapeutyczno-wspomagający.

W ramach działań interwencyjnych ośrodki zapewniają:
- schronienie w formie całodobowego pobytu ofiarom przemocy, bez skierowania i bez względu na dochód (pobyt obejmuje m.in. zapewnienie wyżywienia, niezbędnej odzieży i obuwia, środków higieny osobistej)
- ochronę ofiar przemocy przed osobą ją stosującą
- udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej i prawnej oraz zapewnienie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej w przypadkach, gdy wymaga tego stano zdrowia ofiary przemocy
- rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy i ocena ryzyka w zakresie zagrożenia bezpieczeństwa ofiary lub jej dzieci

W ramach działań terepautyczno-wspomagających ośrodki zapewniają:
- opracowanie planu pomocy ofierze przemocy w rodzinie uwzględniającego cele, metody i czas pomocy
- udzielanie poradnictwa: medycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego
- prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych dla ofiar przemocy
- prowadzenie terapii indywidualnej
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie
- przeprowadzanie diagnozy sytuacji dzieci i udzielanie im wsparcia psychologicznego oraz specjalistycznej pomocy socjoterapeutycznej i terapeutycznej.

Ponadto Ośrodki udzielają pomocy w formie ambulatoryjnej, do której należy: udzielanie porad prawnych, pedagogicznych, socjalnych, wsparcia i terapii dla osób nie zamieszkujących w Ośrodku.

Obecnie w województwie podkarpackim działają 4 ośrodki wsparcia w: Nowej Sarzynie (powiat leżajski), Lesku (powiat leski), Korytnikach (powiat przemyski) oraz Gorzycach (powiat tarnobrzeski).

Działalność instytucji publicznych uzupełniana jest przez organizacje pozarządowe. Niestety, obecnie trudno jest podać konkretną ilość tychże organizacji działających w obszarze przemocy w rodzinie. Wynika to z faktu, iż nie powstała dotychczas pełna baza danych dotyczących tychże organizacji. Pewną pomoc w tym zakresie można uzyskać na ogólnopolskiej internetowej bazie organizacji pozarządowych: http://bazy.ngo.pl

V. PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE LEŻAJSKIM

Problemem przemocy w rodzinie w Powiecie Leżajskim zajmuje się szereg instytucji i służb, m.in. policja, prokuratura, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku i inne.

W ujęciu statystycznym problem przemocy w rodzinie w Powiecie Leżajskim przedstawia się następująco:

1. Prokuratura Rejonowa w Leżajsku

Liczba złożonych wniosków dotyczących przemocy w rodzinie, z podziałem na przemoc psychiczną i fizyczną

Lata	Znęcanie się fizyczne i psychiczne	Znęcanie psychiczne
2007	79	12
2008	45	22
2009	67	19
2010	51	13

W toku postępowania złożono tylko jeden wniosek o powstrzymanie się sprawcy od kontaktów z osoba pokrzywdzoną.

2. Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku

Liczba interwencji domowych ogółem oraz dotyczących przemocy w rodzinie - procedura „Niebieskiej Karty”

Lata	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Interwencje ogółem	479	520	609	818
Interwencje dotyczących przemocy w rodzinie procedura „Niebieskiej karty”	133	162	109	181

Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, sprawców zatrzymanych oraz przemocy dokonanej pod wpływem alkoholu, z podziałem na płeć.

Lata	**2007**		**2008**		**2009**		**2010**	
Płeć	K	M	K	M	K	M	K	M
Sprawcy przemocy domowej	5	128	2	160	1	106	5	179
Sprawcy przemocy domowej zatrzymani	0	39	0	58	1	57	2	57
Sprawcy przemoc domowej pod wpływem alkoholu	2	117	0	96	2	153	4	162

Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie, w których była prowadzona procedura ,,Niebieskiej Karty"

Postępowania przygotowawcze procedura „Niebieskiej Karty"	Lata			
	2007	2008	2009	2010
Wszczętych	2	4	11	26
Zakończonych	2	4	5	23

3. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Nowej Sarzynie

Liczba osób które skorzystały z pomocy Ośrodka w latach 2007-2010 z podziałem na:
a) osoby które zgłosiły się samodzielnie
b) osoby które zostały zgłoszone przez inne instytucje (m. in. szkoła, kurator, policja, PCPR w Leżajsku, PPP w Leżajsku, ośrodki pomocy społecznej, szpital, PLU, rodzina, znajomi)

Lata	Osoby które zgłosiły się samodzielnie			Osoby które zostały zgłoszone przez inne instytucje oraz osoby		
	stacjonarna	ambulatoryjna	telefoniczna	stacjonarna	ambulatoryjna	telefoniczna
2007	4	19	1	8	9	1
2008	13	27	3	6	14	11
2009	7	30	21	14	12	17
2010	7	18	7	5	30	27

Liczba osób korzystających z Ośrodka w latach 2007-2010 z podziałem na pomoc stacjonarną, ambulatoryjną oraz porady telefoniczne[2]

Lata	Pomoc stacjonarna		Pomoc ambulatoryjna		Porady telefoniczne	
	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci
2007	12	9	28	1	2	0
2008	19	15	40	1	12	2
2009	21	18	42	1	32	2
2010	12	17	48	1	35	1

Liczba osób korzystających z Ośrodka w latach 2007 – 2010 z podziałem na rodzaj doznawanej przemocy.

a) klienci stacjonarni

Rodzaj przemocy	2007		2008		2009		2010	
	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci
Psychiczna	12	9	19	15	21	18	12	17
Fizyczna	9	1	16	3	15	2	9	0
Seksualna	3	0	5	0	2	0	3	0
Ekonomiczna	0	0	4	0	0	0	0	0

b) klienci ambulatoryjni

[2] Różnica pomiędzy ilością osób które skorzystały z pomocy Ośrodka przedstawioną w tabeli powyżej a ilością udzielonej pomocy zawartą w niniejszej tabeli wynika z faktu, iż jedna osoba mogła uzyskać kilka form pomocy.

Rodzaj przemocy	2007		2008		2009		2010	
	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci
Psychiczna	29	0	40	1	42	1	48	1
Fizyczna	17	0	23	0	23	0	31	0
Seksualna	0	0	4	0	0	0	10	0
ekonomiczna	1	0	0	0	0	0	5	0

b) porady telefoniczne

Rodzaj przemocy	2007		2008		2009		2010	
	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci	Osoby dorosłe	Dzieci
Psychiczna	2	0	15	0	34	0	36	0
Fizyczna	0	0	5	0	17	0	17	0
Seksualna	0	0	2	0	0	0	6	0
Ekonomiczna	0	0	0	0	0	0	2	0

4. Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku

Liczba osób doznających różnych rodzajów przemocy, z podziałem na lata oraz płeć

Rodzaj doznawanej przemocy	2007		2008		2009		2010	
	K	M	K	M	K	M	K	M
Fizyczna	2	0	2	0	6	2	4	1
Psychiczna	12	4	7	1	6	3	9	3
Fizyczna i psychiczna	10	1	3	0	3	0	4	1
Seksualna	0	0	0	0	0	0	1	0
Ekonomiczna	3	0	0	0	0	0	1	0
Przemoc pod wpływem alkoholu	43	7	45	5	37	2	53	2

Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które zgłosił się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej:

- w roku 2007 – 7 mężczyzn
- w roku 2008 – 8 mężczyzn
- w roku 2009 – 7 mężczyzn
- w roku 2010 – 9 mężczyzn

VI. CELE PROGRAMU I ICH REALIZACJA

I. Cel główny.

Celem głównym Programu jest **„Przeciwdziałanie występowania przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy, a także ochrona ofiar przemocy w rodzinie”.**

II. Cele operacyjne:

1. Cel operacyjny 1:
Budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającego na współpracy międzyinstytucjonalnej.

2. Cel operacyjny 2:
Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.

3. Cel operacyjny 3:
Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez realizację programu korekcyjno-edukacyjnego.

4. Cel operacyjny 4:
Podnoszenie kwalifikacji i profesjonalizacja kadr zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

5. Cel operacyjny 5:
Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej, a także zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne.

6. Cel operacyjny 6:
Wspieranie i promowanie inicjatyw lokalnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

III. Realizacja celów operacyjnych:

Cel operacyjny	Działanie	Sposób realizacji działania	Realizatorzy działania	Termin realizacji działania	Rezultaty
1. Budowanie sieci specjalistycznego wsparcia polegającego na współpracy międzyinstytucjonalnej.	1. Stała współpraca instytucji i służb działających w obszarze przemocy w rodzinie – Sąd, Policja, Prokuratura, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ośrodki pomocy społecznej, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie, Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia SP ZOZ, placówki oświatowo-wychowawcze.	1. Spotkania bezpośrednie. 2. Stały kontakt telefoniczny. 3. Bieżąca wymiana informacji (telefoniczna, pisemna).	Sąd, Policja, Prokuratura, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ośrodki pomocy społecznej, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie, Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia SP ZOZ, placówki oświatowo-wychowawcze.	2015 – 2016 na bieżąco	1. Skoordynowanie systemu pomagania osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. 2. Zebranie i usystematyzowanie danych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie. 3. Rozszerzenie oferty pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie (poradniczej, interwencyjnej, terapeutycznej). 4. Profesjonalizacja podejmowanych działań i poprawa ich skuteczności. 5. Podniesienie poczucia bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy w rodzinie. 6. Wzrost gotowości kadry do działań w obszarze problemu przemocy w rodzinie.
	2. Wypracowanie procedur postępowania przez instytucje i służby wobec zjawiska przemocy w rodzinie, w tym również jej sprawców.	Spotkania bezpośrednie, mające na celu wypracowanie procedur w formie dokumentu, obowiązującego realizatorów Programu.	Podmioty wymienione w Rozdziale IX Programu.	I półrocze 2015	
	3. Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie przy współpracy z instytucjami, służbami i organizacjami sieci wsparcia społecznego.	1. Zbieranie informacji od realizatorów Programu. 2. Sporządzenie dokumentu o charakterze diagnostycznym.	1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku. 2. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie. we współpracy z pozostałymi realizatorami wymienionymi w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016 sprawozdawczość półroczna i roczna	
	4. Monitoring podejmowanych działań.	1. Zbieranie informacji od realizatorów Programu. 2. Dokonanie oceny przebiegu prowadzonych działań.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku we współpracy z pozostałymi realizatorami wymienionymi w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016 sprawozdawczość półroczna i roczna	
	5. Wymiana informacji pomiędzy instytucjami, służbami i organizacjami sieci wsparcia społecznego.	1. Spotkania bezpośrednie. 2. Stały kontakt telefoniczny. 3. Bieżąca wymiana informacji (telefoniczna, pisemna).	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016 na bieżąco	

	6. Współpraca instytucji, organizacji i służb wsparcia społecznego w ramach zespołów interdyscyplinarnych i zespołów problemowych.	Uczestnictwo realizatorów Programu w pracach zespołów interdyscyplinarnych i zespołów problemowych (zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami).	1. Zespoły interdyscyplinarne. 2. Zespoły problemowe.	2015 – 2016	
2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.	1. Zwiększenie dostępności do form wsparcia na etapie interwencji.	Zwiększanie dostępności poprzez: 1) zorganizowanie dyżurów specjalistów w instytucjach samorządowych, 2) zwiększenie ilości punktów konsultacyjnych na terenie Powiatu.	1. Gminy z terenu Powiatu Leżajskiego. 2. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Leżajskiego.	2015 - 2016	1. Rozszerzenie oferty pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie (w tym: poradniczej, interwencyjnej, socjalnej, terapeutycznej). 2. Profesjonalizacja i skuteczność podejmowanych działań. 3. Zwiększenie świadomości u osób doznających przemocy w rodzinie w zakresie możliwości uzyskania pomocy. 4. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy w rodzinie. 5. Zapewnienie wsparcia informacyjnego, psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego oraz prawnego osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
	2. Podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwiązywania problemów przemocy (zespół interdyscyplinarny, współpraca instytucji i służb w rozwiązywaniu zgłaszanych problemów).	1. Posiedzenia zespołów interdyscyplinarnych z udziałem instytucji i służb. 2. Prowadzenie wspólnych działań zespołów z instytucjami i służbami, zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami.	Zespoły interdyscyplinarne z terenu Powiatu Leżajskiego we współpracy z pozostałymi realizatorami wymienionymi w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016 w miarę zgłaszanych problemów	
	3. Podejmowanie działań, udzielanie pomocy i wsparcia w miejscu zamieszkania osoby.	Prowadzenie interwencji i innych działań, we współpracy z realizatorami Programu, zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami.	1. Policja. 2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku (Ośrodek Interwencji Kryzysowej). 3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Leżajskiego we współpracy z jednostkami służby zdrowia	2015 – 2016 w miarę zgłaszanych potrzeb	
	4. Informowanie ofiar przemocy w rodzinie o ich prawach i możliwościach uzyskania pomocy	Udzielanie informacji (bezpośrednio, foldery, ulotki, strony www itp.) przez realizatorów Programu.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016 na bieżąco	
	5. Pomoc osobom doświadczającym przemocy w uzyskaniu bezpiecznego schronienia oraz pomocy (Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia).	1. Udzielanie informacji przez realizatorów Programu o możliwości i zasadach uzyskania bezpiecznego schronienia w Ośrodku. 2. Zapewnienie bezpiecznego schronienia przez Ośrodek.	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie.	2015 – 2016 na bieżąco, w miarę zgłaszanych potrzeb	

	6. Koordynowanie działań międzyinstytucjonalnych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR.	1. Bieżący nadzór nad działaniami prowadzonymi przez realizatorów Programu. 2. Wyznaczenie koordynatora działań wspólnie prowadzonych. 3. Koordynowanie działań wspólnie prowadzonych.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku.	2015 – 2016	6. Podniesienie jakości systemu wsparcia osób doznających przemocy w rodzinie.
	7. Opracowywanie i wdrażanie programów terapeutycznych.	Zgodnie z opracowanymi i obowiązującymi w danej jednostce/instytucji programami.	1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie. 2. SP ZOZ w Leżajsku (Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia, Poradnia Zdrowia Psychicznego). 3. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Leżajsku.	2015 – 2016	
	8. Upowszechnianie informacji o podmiotach działających na rzecz osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie.	Opracowanie i rozpowszechnianie informacji w formie: 1) ulotek 2) broszur 3) plakatów 4) stron www	1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku. 2. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie. 3. Policja. 4. Prokuratura. 5. SP ZOZ w Leżajsku. 6. Zespoły interdyscyplinarne z terenu Powiatu Leżajskiego. 7. Placówki oświatowe (Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Leżajsku, szkoły).	2015 – 2016	
3. Oddziaływanie na sprawców przemocy poprzez realizację programu korekcyjno-edukacyjnego.	1. Współpraca specjalistów i instytucji w zakresie przygotowania programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.	Aktualizacja opracowanego programu, w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku we współpracy z Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie i pozostałymi realizatorami wymienionymi w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	1. Zwiększenie skuteczności działań wobec sprawców przemocy w rodzinie 2. Zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli
	2. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.	1. Pozyskanie środków finansowych na realizację programu. 2. Współpraca realizatora programu z innymi	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku we współpracy z pozostałymi realizatorami wymienionymi w Rozdz. IX Programu.	2016	

		jednostkami/instytucjami m.in. w zakresie: 1) rekrutacji uczestników, 2) wsparcia w realizacji programu.			agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. 3. Podjęcia przez sprawców przemocy w rodzinie działań mających na celu zdobycie wiedzy i konkretnych umiejętności radzenia sobie w sytuacjach wyzwalających przemoc. 4. Nabycie nowych konstruktywnych wzorców zachowań służących rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie. 5. Zaprzestanie stosowania przemocy w rodzinie przez uczestników programu.
	3. Monitorowanie zachowań uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego również po jego ukończeniu.	Zbieranie informacji o uczestnikach programu: 1) monitoring telefoniczny, 2) we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku we współpracy z pozostałymi realizatorami wymienionymi w Rozdz. IX Programu.	W trakcie realizacji programu i w okresie do 3 lat po jego zakończeniu	
4. Podnoszenie kwalifikacji i profesjonalizacja kadr zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.	1. Organizowanie szkoleń, konferencji, warsztatów dla osób zajmujących się problemem przemocy w rodzinie.	Przeprowadzenie szkoleń, konferencji, warsztatów.	1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie. 2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku.	2015 – 2016 w miarę potrzeb	1. Zwiększenie kompetencji służb działających w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Zwiększenie jakości i skuteczności pracy osób pomagających ofiarom przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałającym przemocy.
	2. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji osób zajmujących się przemocą w rodzinie poprzez udział w szkoleniach.	Udział w szkoleniach organizowanych dla osób zajmujących się przemocą w rodzinie.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	
	3. Prowadzenie analiz dotyczących potrzeb szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom przemocy.	Określenie potrzeb szkoleniowych przez organizatorów szkoleń na podstawie informacji od realizatorów wymienionych w Rozdz. IX Programu.	1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie. 2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku.	I kw. 2015 r. i I kw. 2016 r.	

	4. Zwiększenie kompetencji i roli asystenta rodziny.	1. Udział asystentów w spotkaniach, konsultacjach, konferencjach, szkoleniach. 2. Upowszechnianie informacji o asystentach, ich kompetencjach i zadaniach (ulotki, foldery, materiały prasowe itp.).	Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Leżajskiego.	2015 – 2016	3. Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie. 4. Profesjonalizacja działań w zakresie przeciwdziałania i udzielania pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.
5. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej, a także zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno-edukacyjne.	1. Działania promujące poszerzanie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.	Prowadzenie i organizowanie: 1) spotkań i pogadanek w środowisku (szkoły, koła gospodyń wiejskich), 2) konkursów plastycznych związanych z tematyką przemocy w rodzinie, 3) rozpowszechnianie materiałów o tematyce przemocy w rodzinie.	1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie. 2. Placówki oświatowe (Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Leżajsku, szkoły). 3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Leżajskiego.	2015 – 2016	1. Podniesienie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie, uświadomienie płynących z niego konsekwencji. 2. Obalenie mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiających jej stosowanie. 3. Wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz prawidłowych zachowań w rodzinach zagrożonych przemocą. 4. Zwiększenie umiejętności społecznych. 5. Zwiększenie znajomości problemu związanego z przemocą
	2. Podnoszenie poziomu świadomości prawnej i konsekwencji wynikających z funkcjonowania rodzin w których występuje przemoc.	1. Prowadzenie porad prawnych dla rodzin w których występuje problem przemocy w rodzinie. 2. Udzielanie informacji o skutkach prawnych stosowania przemocy w rodzinie. 3. Informowanie o prawach osób doznających przemocy	1. Sąd. 2. Prokuratura. 3. Policja. 4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku. 5. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie.	2015 – 2016	
	3. Działania edukacyjne mające na celu wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych lub w których występuje przemoc w rodzinie.	1. Spotkania i pogadanki w szkołach, w ramach spotkań z rodzicami. 2. Organizowanie zajęć z rodzicami mających na celu podniesienie i wzmocnienie kompetencji rodziców. 3. Prowadzenie działań edukacyjnych w ramach: 1) grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie,	1. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie. 2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku. 3. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Leżajsku.	2015 – 2016	

		2) spotkań indywidualnych w Ośrodku Wsparcia oraz Ośrodku Interwencji Kryzysowej 3) szkoleń dla rodziców prowadzonych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną			w rodzinie oraz instytucji i podmiotów niosących pomoc jej ofiarom.
	4. Rozpowszechnianie w społeczności lokalnej materiałów edukacyjno-informacyjnych (broszury, ulotki, artykuły prasowe itp) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.	1. Dystrybucja materiałów w siedzibach realizatorów Programu. 2. Umieszczanie artykułów w prasie lokalnej dotyczących przemocy w rodzinie.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	
	5. Upowszechnianie informacji o instytucjach i innych podmiotach udzielających pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	1. Opracowanie broszury | z danymi instytucji i innych podmiotów. 2. Dystrybucja broszury.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	
6. Wspieranie i promowanie inicjatyw lokalnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1. Wspieranie inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz udzielanie pomocy osobom jej doznającym.	Współpraca i pomoc ze strony realizatorów programu w realizacji działań prowadzonych przez inne podmioty/instytucje.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	1. Zwiększenie ilości instytucji, organizacji i osób posiadających wiedzę i kompetencje niezbędne do podejmowania działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. 2. Większy udział instytucji, służb i organizacji pozarządowych w działaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz udzielania pomocy osobom nią dotkniętym. 3. Nawiązanie partnerskiej współpracy
	2. Współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	1. Wspólna realizacja działań przez realizatorów Programu. 2. Wymiana doświadczeń w ramach wspólnych spotkań pomiędzy realizatorami Programu w zakresie działań związanych z przemocą w rodzinie. 3. Wymiana informacji pomiędzy realizatorami Programu.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	
	3. Opracowywanie i wdrażanie innowacyjnych form pomocy dla osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie.	1. Analiza i ocena dotychczas prowadzonych form pomocy. 2. Opracowanie i wdrażanie nowych form pomocy, wspólnie wypracowanych przez realizatorów Programu.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	

					oraz podejmowanie wspólnych działań.
	4. Mobilizowanie pracowników służb społecznych, instytucji i organizacji, a także społeczności lokalnej do wspólnego działania w zakresie przeciwdziałania i reagowania na występowanie przemocy w rodzinie.	Uwrażliwianie i zachęcanie właściwych służb, instytucji i organizacji oraz społeczności lokalnej do podejmowania stosownych działań, m.in. poprzez: 1) dystrybucję materiałów 2) udział w realizacji tematycznych kampanii 3) organizowanie konferencji i spotkań podejmujących tematykę przemocy w rodzinie.	Wszyscy realizatorzy wymienieni w Rozdz. IX Programu.	2015 – 2016	4. Zwiększenie dostępności osób i rodzin z problemem przemocy w rodzinie do sieci oparcia społecznego. 5. Poszerzenie możliwości oraz innowacyjność działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 6. Budowanie wspólnego lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

VII. OBSZARY DZIAŁAŃ

Założone cele Programu oraz ich rezultaty odnoszą się do następujących obszarów:

1. Obszar profilaktyczny – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych, wzmacnianie pozytywnych zachowań i postaw.

2. Obszar interwencyjny – ochrona i pomoc ofiarom przemocy, udzielanie wsparcia, pomoc w rozwiązywaniu problemu, uświadomienie praw i możliwości poprzez pomoc psychologiczną, prawną, socjalną

3. Obszar terapeutyczny – pomoc ofiarom przemocy w rodzinie, przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności, oddziaływanie na sprawców przemocy

4. Obszar edukacyjny – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jej skutków, uwrażliwienie społeczne na problem przemocy, możliwości uzyskania pomocy w jej różnych formach

VIII. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu są osoby i rodziny dotknięte oraz podmioty związane z problemem przemocy w rodzinie, a więc:

1. Ofiary przemocy.
2. Sprawcy przemocy w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Społeczność lokalna.
5. Instytucja, organizacje i służby zajmujące się problemem przemocy w rodzinie.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną jej ofiar winny być prowadzone przez wszystkie instytucje, służby i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie. Niezbędna jest również wzajemna współpraca pomiędzy nimi, jak również osobami indywidualnymi i społecznością lokalną. Podejmowane działania winny mieć charakter:

- interdyscyplinarności, tj. działania planowanego i wdrażanego przez osoby kompetentne, reprezentujące różne instytucje, służby i organizacje, działające zespołowo

- kompleksowości, ze względu na złożoność i wieloaspektowość zjawiska przemocy w rodzinie.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Leżajskim są:
1. Powiat Leżajski.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku
3. Ośrodki pomocy społecznej z powiatu leżajskiego
4. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie
4. Policja
5. Sąd
6. Prokuratura
7. SP ZOZ w Leżajsku oraz NZOZ-y
8. Placówki oświatowe
9. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny

X. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródła finansowania Programu są następujące:
1. Środki Powiatu
2. Środki gmin współpracujących z Powiatem Leżajskim pochodzące z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
3. Dotacje celowe pochodzące z:
- budżetu państwa na zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
- Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie
- Samorządu Województwa Podkarpackiego
4. Środki Unii Europejskiej

XI. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ Z REALIZACJI PROGRAMU

Monitorowanie Programu będzie prowadzone na bieżąco przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku, na podstawie sprawozdawczości własnej oraz pozyskanej od instytucji, służb i organizacji współpracujących z Powiatem Leżajskim. Ponadto corocznie PCPR przedłoży sprawozdanie z realizacji Programu Radzie Powiatu Leżajskiego.

XII. ZAKOŃCZENIE

Przemoc domowa, fizyczna i moralna, stanowi jedno z najpoważniejszych pogwałceń praw człowieka - prawa do życia oraz do nietykalności fizycznej i psychicznej. Przemoc ta hamuje rozwój człowieka i ogólnie pojętego społeczeństwa demokratycznego. Dlatego też jedno z najważniejszych zadań polityki państwa, w tym samorządu, winno dotyczyć zapobiegania takim czynom i ich skutkom oraz opracowania skutecznych procedur w zakresie profilaktyki, interwencji, wsparcia, terapii i edukacji osób dotkniętym problemem przemocy w rodzinie.

W związku z powyższym konieczne jest podjęcie spójnych, właściwie zorganizowanych i wspólnych działań, mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa życia osób i funkcjonowania rodzin. Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie winien przyczynić się do poprawy sytuacji w tym zakresie i zminimalizowaniu negatywnego zjawiska przemocy w rodzinie. Zakłada się, że realizacja Programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działania wobec problemu przemocy i będzie przebiegać we współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz jego przeciwdziałania. Wspólna realizacja Programu oraz właściwe zaangażowanie winno przyczynić się do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy i niesieniu skutecznej pomocy jej ofiarom, a w dłuższej perspektywie znacznego ograniczenia samego zjawiska oraz poprawy kondycji rodzin.